

▲ Papoušek žako – tři měsíce stará mláďata

O žacích trochu jinak (2)

Psittacus erithacus

V povědomí chovatelů, většinou i těch začínajících nechybí informace, že žakové trpí na tzv. hypocalcémii neboli nedostatek vápníku. V případě mláďat se deficit projevuje křivením, deformací, zlomením kostí nohou nebo křídel, často také křivením páteře. U mláďete neopeřeného jsou změny na kostech viditelné na první pohled, u opeřeného mláďete nemusí být vidět vůbec nic a projeví se jiný problémem, např. kdy jinak vitální a hravé mláďe není schopno létat, má problémy s chůzí či sezením na bidle. Problém deformovaných kostí většinou odhalí až rentgenový snímek.

V případě starších jedinců při velké absenci vápníku dochází k opakujícím se křečím, které v poslední fázi vedou ke kolapsu a úhynu. Ať už má chovatel problém s nedostatkem vápníku u mláďete nebo u staršího jedince, vždy je třeba neprodleně navštívit s papouškem veterináře – specialistu.

Mláďe, které utrpí zlomeninu končetiny v budce, je vhodnější odebrat z hnízda a ručně dokrmit, protože jen tak mu můžeme zajistit potřebnou veterinární péči, zpevnění končetin a pravidelné podávání léků.

Starší jedinci trpící křečemi budou v době léčby potřebovat chovatelovu dlouhodobou

▲ Rentgenový snímek mláďete papouška žako, deformace kostí označeny šipkou

a intenzivní péči, umístění v teple a hlavně v menší kleci, v níž se papoušek nemůže zranit při záchvatu nebo pádu z bidla. Bude potřebná kontrola množství přijímané potravy, denní podávání léků a v případě potřeby i dokrmování směsí pro ruční odchov.

Abychom předešli problému s nedostatkem vápníku při odchovu mláďat u hnízdících párů, kdy byly v minulých hnízděních s nedostatkem vápníku problémy, můžeme doplňovat vápník v průběhu chovné sezóny chovnému páru. Je vhodné před a v průběhu následující snůšky a po vylhnutí mláďat podávání vápníku zvýšit. Protože však dlouhodobé podávání většího množství vápníku může papouška ohrozit, je o jeho aplikaci vhodné poradit se s veterinářem specialistou a dávkování dodržovat.

Je třeba se zmínit o nevhodnější aplikaci vápníku do těla papouška. Většinou to řešíme klasicky, podáním nějakého přípravku, který vápník obsahuje, do potravy. Ovšem to nemusí být dostatečné. Samostatně podaný vápník se v organismu papouška špatně vstřebává. K tomu, aby byl dobře využitý v organismu, je třeba podávat jej v kombinaci s vitamínem D₃, který zajistí dokonalejší vstřebání a využití v těle papouška. Nejdeálnější je používat vždy přípravky od jednoho výrobce. Ty bývají připravovány tak, aby jejich kombinace přinášela co nejlepší využitelnost.

Forma aplikace těchto přípravků je různá. Většina chovatelů upřednostňuje aplikaci do napájecí vody. Je to sice nejjednodušší, ale také zároveň nejméně účinné. Když si uvědomíme, že papoušek dostane v misce už připravenou látku zředěnou množstvím vody a nemáme jistotu, kolik toho asi z celkového množství vypije, je jasné, že účinek někdy není takový, jak bychom si představovali. Pokud je zrovna chladnější období, kdy ptáci méně pijí nebo má papoušek k dispozici dostatek čerstvého ovoce, může se stát, že se nenapije skoro vůbec. Podávání sypkých přípravků do krmiva, a to do vaječné míchanice, na ovoce nebo do směsi zrnin je většinou daleko razantnější a účinnější.

▲ Calcilux – přípravek s vápníkem pro papoušky

Dlouhodobé intenzivní používání vápníku ve zvýšených dávkách se nedoporučuje z důvodu přebytečného zatížení ledvin papoušků. Mimo dobu hnízdění je dobré žákům nabízet vápník po snůšce a odstavu mláďat, pro regeneraci kostí a při přepeřování.

Vápník je vhodné u žáků aplikovat v době páření, dále pak při snůšce a potom při odchovu mláďat pod rodiči, především v prvních 4–5 týdnech jejich života. Při umělém odchovu dokrmovací směsí, která je průmyslově vyráběna, není potřeba mláďatům vápník do směsi přidávat. Opodstatněné je přidávání vápníku pouze v případě zlomenin či křivice,

a to v množství konzultovaném s veterinářem specialistou.

Vápník pro papoušky je v přípravcích Calcilux, Optimin E, Calcium Chloratum, sepiové kosti. Vitamín D₃ obsahují přípravky Omnivit, Fertivit, Promotor H, Combisol AD₃, Hydrovit AD₃, Kombinování, dobu podávání a dávkování přípravků je vhodné konzultovat s veterinářem specialistou.

Otázka správné výživy začíná už v době růstu mláďat a často tedy se týká i umělého dokrmování. Dnešní doba nás nutí k šetření prostředky a financemi, kde se jen dá. A tak se také stává čím dál častěji, že se chovatel rozhodnou přistoupit k ručnímu dokrmování žáků s cílem snáz a za lepší peníz je pak ochočené prodat. Ne každý má dostatek času, zkušeností a hlavně vědomostí týkajících se daného problému. Již několikrát jsem se setkal s chovatelem, který s klidným svědomím dokrmoval malé žaky místo originální dokrmovací směsí vaječnou míchanicí. Jindy zas byla neopeřená mláďata umístěna v plastové bedýnce místo ve spolehlivém inkubátoru. V lepším případě na radiátoru, v horším případě přikrytá jen ručníkem s tím, že se navzájem zahřejí. Výsledkem takového odchovu pak často bývají podvyživení, rachitidní jedinci. Nejednou jsem viděl, že chovatel se slovy „zkouším to poprvé“, krmil mláďata nedostatečným množstvím kaše – často to byla jen záchovná dávka atd. Jindy zase „ostřílený“ chovatel prodával ani ne dvouměsíční žaky s vysvětlením

▲ Žako se špatně srostlou zlomeninou křídla

neznalým zájemcům, že už jsou odstavení a samostatní. Další smutné případy již nebudu uvádět. Rozumím tomu, že si každý v této náročné době chce pomoci. Ale papoušci za nic nemohou. Žakové vynikají svou pamětí a obávám se, že takové zkušenosti dlouho nezapomenou – zkušenost s nedostatečnou socializací, nedostatečnou výživou a špatným odstavem. Z toho pak může pramenit jejich plachost, nedůvěra, někdy i agresivita.

Někdy to bývá i opačně, že je na chovatele vyvíjen tlak ze strany zákazníka ve smyslu – my už si jej dokrmíme, to zvládneme, už papouška chceme mít doma, děti se těší apod.

▲ Dva měsíce stará mláďata žaků

Prodat neodstavené mládě zájemci - laikovi, který nemá s umělým odstavením zkušenosti, je velké riziko. Nedosycené mládě znejistí, znervózní a není ochotné komunikovat ani si hrát. Snaha nového majitele o kontakt s papouškem je v takovém případě spíše prohloubení odporu a nedůvěry než přátelství a kamarádství.

Doba samostatnosti žaka je nejdříve mezi 85.-95. dnem jeho života, u některých jedinců i později. V té době už mladý žako umí louskat zrniny, konzumuje ovoce a zeleninu, přijímá granule apod. Takový papoušek je klidný, komunikativní, má zájem o své okolí a dobře se s ním manipuluje. Na granule je ideální papouška učit při odstavení, tedy v době, kdy se učí loupat zrninová semena. Naučit papouška přijímat granule je výhodné z několika důvodů. Je to především vyvážená strava, z níž si papoušek nemůže vybrat jen to, co mu chutná. Zkrmování granulí je pohodlné v horku, v době, kdy se měkké potraviny (ovoce, namočené zrní) rychle kazí, někdy granule poslouží jako záchrana, když chovatel s překvapením zjistí, že mu došla zrninová směs.

A když už jsme u toho dokrmování, je dobře si také říci, že s případným zahájením ručního dokrmování je lépe začínat nejspíše ve věku tří týdnů. Tedy v době, kdy mladé žaky musíme nakroužkovat, ale hlavně proto, že v této době jsou ještě zcela malí, nevnímají změnu rodičů tak intenzivně a rodiče jim nestačí předat svou divokost a plachost. Často se stává, že chovatel nechává mláďata raději déle v hnízdě, aby s nimi nebylo tolik práce. Jenže čím starší papoušek je, tím hůře už si zvyká na změny a většinou už nezkrotne tak ideálně, jak bychom potřebovali. Mnoho nových majitelů má z počátku z papouška respekt a je vůči mladému papouškovi bážlivý.

Pokud je pak takový papoušek jen polokrotký a není vstřícný, nový majitel se jej začne obávat a papoušek toho rychle využije k upevnění nadřazené pozice. Končí to pak většinou tak, že papoušek není z klece vůbec pouštěn ven a časem se stane přítěží, které je potřeba se zbavit.

Ani případný prodej mláďat bychom neměli podceňovat. Mělo by nám záležet na tom, do jakého prostředí a komu papouška přenecháváme. Já se snažím od zájemce dovědět, má-li už nějakou zkušenost s chovem papoušků, zda načerpal nějaké informace o tomto druhu, jakou klec nebo voliéru pro papouška připravil atd. Snažím se vysvětlit, jaké závazky a povinnosti s chovem žaka nastanou. Upozorním na možnost návštěvy veterinárního specialisty pro exotické ptactvo, který je nejbližší bydliště nového majitele.

Co se zdraví papoušků žako týká, mělo by být pro nás zásadou vyšetření na PBF, chlamydiózu, APV. Tyto virové nákazy nejvíce ohrožují chovy papoušků a neměli bychom na vyšetřeních šetřit. Jedině nekompromisním vyšetřováním každého nového jedince a dostatečným karanténováním, než si vyšetříme nově pořizované jedince, jsme schopni svůj chov bezpečně ochránit. S prodejem papouška pak dodáme novému majiteli certifikát zdravotního stavu prodávajícího jedince. Je dobré si veškerou dokumentaci ofotit a uschovat. V případě prodeje je vhodné sepsat kupní smlouvu, která nese záznam o tom, jakého papouška a za jakých podmínek prodáváte či kupujete, že papoušek byl v době prodeje zdravý, a jaké povinnosti novému majiteli koupí papouška nastávají. Podle občanského zákoníku je záruční doba na živé zvíře 42 dní. Pokud by došlo v této ochranné lhůtě k úhynu papouška, je třeba provést pitvu a na

základě nálezů příčiny úhynu se pak postupuje v dalším řešení. Kupní smlouva musí nést jasná pravidla o tom, že nejen prodávající má případnou povinnost k reklamaci, ale musí zavazovat i nového majitele ke správné péči, bezpečné manipulaci a poskytnutí veterinární péče mláděti, pokud to bude z jakéhokoliv důvodu nutné.

Chov papoušků je ušlechtilá činnost, která nás má naplňovat uspokojením a dobrým pocitem z toho, že dokážeme porozumět těmto krásným a zajímavým tvorům. Případné odchovy jsou nám pak odměnou za naši snahu a pravidelnou starost o své svěřence. Že je to často náročné jak po stránce finanční, tak i časové, si každý z nás chovatelů uvědomuje. Naše současnost s sebou nese rychlý život, chvat a stres jsou vidět všude kolem nás. Nedovolme, aby se tyto faktory vnášely i do našich chovů. Jedině připravenost, znalosti a maximální péče o naše svěřence nám přinesou kvalitu chovu.

Já osobně věřím ve schopnosti českých chovatelů. Když si srovnáme naše ekonomické a existenční možnosti s možnostmi chovatelů v jiných zemích, musíme často smeknout pomyslný klobouk před usilovnou prací a dosaženými výsledky některých z nás. České chovatelství je ve světě známé, má svou historii a tradici. Naše chovy navštěvují stále více zahraniční chovatelé. Mají zájem o spolupráci, chtějí s námi obchodovat. Kvalita a úroveň současného českého chovatelství je pouze v našich rukou. Snažme se tedy, aby tato úroveň měla stále stoupající tendenci.

Milan Bartl – Královopolské Vázany
milan.bartl@seznam.cz

Foto: autor

internetový obchod • poradna o chovu • web pro chovatele

epapousek.cz

zrniny • granule • dokrmovací směsi • vitamíny • klece • hračky • stojany • knihy • filmy • kalendáře
KAYTEE • PRETTY BIRD • NUTRIBIRD • ZUPREEM • AQUAMID
VERSELE-LAGA PRESTIGE • ORLUX • DELI NATURE • AVICENTRA
 hračky • klece a voliery • **KINGS CAGES** • stojany • přepravní klece
www.milanbartl.cz • www.epapousek.cz